

Sygn. akt I C 84/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 listopada 2016 r.

Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Agnieszka Orlik-Seligowska

Protokolant: sekr. sądowy Katarzyna Rydzik

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2016 r. we Włocławku

na rozprawie sprawy

z powództwa Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. w G.

przeciwko E. A.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej E. A. na rzecz powoda Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. w G. kwotę 17.618,35 zł (siedemnaście tysięcy sześćset osiemnaście złotych 35/100) z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP w stosunku rocznym od dnia 9 września 2015 r. do dnia zapłaty;
2. nie obciąża pozwanej kosztami procesu należnymi powodowi.

Sygn. akt I C 84/16

UZASADNIENIE

Powódka Spółdzielcza (...) z siedzibą

w G. wniosła w dniu 9 września 2015 roku do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko E. A. (uprzednio B.) o zapłatę kwoty 17.618,35 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego od dnia 9 września 2015 roku do dnia zapłaty. Ponadto powódka wniosła o zasądzenia od pozwanej na jej rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnienie pozwu powódka wskazała, iż w dniu 14 września 2012 roku Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo - Kredytowa im. F. S. z siedzibą w G. zawarła z pozwaną umowę przystąpienia do długu, której przedmiotem było ustalenie warunków spłaty należności powoda względem pożyczkobiorecy a wynikającej z udzielonej pożyczki. Tym samym ustalone zostały nowe, korzystniejsze dla strony pozwanej, warunki spłaty pożyczki. Pozwana mimo zobowiązania wynikającego z umowy nie regulowała rat w ustalonych przez strony terminach. Nie spłaciła również powstałego zadłużenia do dnia określonego w umowie, jako termin wygaśnięcia stosunku zobowiązaniowego. Wysokość zadłużenia stanowi sumę następujących kwot: kapitału pożyczki w kwocie 14.936,83, odsetek karnych do dnia wniesienia pozwu wynikających z zaległości w spłacie rat pożyczki oraz naliczonych od kwoty całego niespłaconego kapitału pożyczki od dnia następującego po dniu wymagalności, odsetek zwykłych naliczonych zgodnie z treścią umowy. Suma odsetek wynosi na dzień wniesienia pozwu 2.681,52 zł. Łączne zadłużenie pozwanej wynosi 17.618,35 zł. Powód wskazał, iż w sprawie nie występuje solidarności bierna ani solidarność czynna.

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie w dniu 13 października 2015 roku wydał nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym zgodny z żądaniem pozwu. Pozwana wniosła sprzeciw w ustawowym terminie, wobec

czego postanowieniem z dnia 10 listopada 2015 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie przekazał sprawę do Sądu Rejonowego we Włocławku.

Pozwana E. A. w złożonym sprzeciwie zaskarżyła nakaz zapłaty w całości. Podniosła, iż nie brała żadnego kredytu w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo – Kredytowej i nie ma zdolności kredytowej z uwagi na niski dochód. Wskazała, że jej były mąż W. B. (1) przed ich ślubem brał kredyt w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo – Kredytowej, jednak bank nie powiadomił jej o żadnych zaległościach.

Pozwana wniosła również o zwolnienie od kosztów sądowych w całości.

W oświadczeniu o stanie rodzinnym dochodach i źródłach utrzymania wskazała, iż prowadzi gospodarstwo domowe wspólnie z niepełnosprawną córką A. A.. Córka ma 26 lat i cierpi na dziecięce porażenie mózgowie. Nie pracuje i wymaga całodziennej opieki. Pozwana nie posiada nieruchomości, nieruchomości rolnych, oszczędności, wierzytelności, papierów wartościowych i innych praw majątkowych, a także przedmiotów wartościowych (ruchomych) o wartości wyższej niż 5.000 zł. Odnośnie dochodów E. A. wskazała, iż otrzymuje rentę socjalną w kwocie 655 zł oraz alimenty w kwocie 800 zł. Łączny dochód rodziny wynosi 1.455 zł. Odnośnie stałych zobowiązań i wydatków pozwana wskazała, iż ponosi opłaty za czynsz w kwocie 550 zł, światło w kwocie 150 zł, wodę w kwocie 90 zł, oraz koszty środków czystości, rehabilitacji, leków i wizyt lekarskich córki w kwocie 1.400 zł. Łączne stałe zobowiązania pozwanej wynoszą zatem 2.190 zł.

W codziennym utrzymaniu i zakupie żywności pomaga pozwanej matka, która ma 83 lata.

Powódka Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. w dniu

31 sierpnia 2016 roku złożyła odpowiedź na sprzeciw pozwanej E. A., w którym podtrzymała dotychczasowe stanowisko. Wskazała ponadto, iż pozwaną z powódką łączyła umowa pożyczki o nr (...) z dnia 22 września 2011 roku na mocy pkt 1 ugody

z dnia 14 września 2012 roku. W związku z pojawieniem się problemów ze spłatą zadłużenia z tytułu zaciągniętej umowy wskutek nieregularnego uiszczania należności na poczet poszczególnych rat, powódka zawarła z pozwanym ugodę, która objęła należność dłużnika W. B. (2) wynikające z wyżej wskazanej umowy a jej przedmiotem było ustalenie nowych warunków spłaty zadłużenia z tytułu udzielonej uprzednio pożyczki. Pozwana nie spłaciła jednak pożyczki do dnia 4 kwietnia 2015 roku określonego w umowie ugody jako termin jej całkowitej spłaty, co spowodowało wymagalność całości zadłużenia wraz

z odsetkami zgodnie z Regulaminem Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im F. S..

Pozwana E. A. na rozprawie w dniu 26 października 2016 roku podtrzymała twierdzenia zawarte w sprzeciwie i wniosła o oddalenie powództwa. Oświadczyła, iż nie przystępowała do długu, a miała podpisać jedynie harmonogram spłat w imieniu męża, który przebywał za granicą. Pozwana po okazaniu dokumentu ugody potwierdziła, że podpisała ugodę z 14 września 2012 roku, jednak nikt jej nie poinformował, że przystępuje do długu. Z tego powodu czuje się oszukana. Jej zdaniem pożyczkobiorcą nadal był jej mąż, a ona podpisała tylko harmonogram spłat. O tym, że podpisała umowę o przystąpieniu do długu dowiedziała się na etapie elektronicznego postępowania upominawczego w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie i nie złożyła wobec Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im F. S. żadnego oświadczenia,

o uchyleniu się od skutków prawnych złożenia oświadczenia woli.

Sąd ustalił, co następuje:

W. B. (1) w dniu 22 września 2011 roku zawarł ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. w G. umowę pożyczki/kredytu nr (...).

okoliczność bezsporna.

E. A. (uprzednio B.) w dniu 14 września 2012 roku zawarła ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. w G. umowę przystąpienia do długu. Przedmiotem ugody była wierzytelność wynikająca z umowy pożyczki/kredytu

nr (...) zawarta przez W. B. (1) w dniu 22 września 2011 roku. Wierzytelność wynikająca z umowy pożyczki na dzień zawarcia ugody była

w całości wymagalna i wynosiła łącznie 19.460,77 zł. Przystępujący został zobowiązany do spłaty należności objętej ugodą wraz z należnymi odsetkami do dnia 4 kwietnia 2015 roku. Spłata ugody winna następować w ratach miesięcznych płatnych bez wezwania w terminach i kwotach wskazanych w harmonogramie spłat. Wierzytelność była spłacana od 5 listopada 2012 roku do dnia 4 listopada 2014 roku.

dowód: umowa przystąpienia do długu z dnia 14 września 2012 roku, k. 33-34 verte; rozliczenie wysokości zadłużenia, k. 60-61.

Roszczenie wynikające z ugody zawartej w dniu 14 września 2012 roku stało się w całości wymagalne w dniu 4 kwietnia 2015 roku. Do dnia wniesienia pozwu pozwana E. A. nie spłaciła zobowiązania wynikającego z zawartej ugody.

okoliczność bezsporna.

E. A. jest w bardzo trudnej sytuacji finansowej. prowadzi gospodarstwo domowe wspólnie z niepełnosprawną córką A. A.. Córka ma 26 lat i cierpi na dziecięce porażenie mózgowie. Nie pracuje i wymaga całodziennej opieki. Pozwana nie posiada nieruchomości, nieruchomości rolnych, oszczędności, wierzytelności, papierów wartościowych i innych praw majątkowych, a także przedmiotów wartościowych (ruchomych) o wartości wyższej niż 5.000 zł. Dochód rodziny wynosi ok. 1.455 zł, podczas gdy wydatki kształtują się na poziomie 2.190 zł. Wydatki pozwanej znacznie przewyższają dochód, więc w utrzymaniu pomaga jej matka, która ma obecnie 83 lata.

dowód: oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku i dochodach k. 79-81, 106 verte – 107.

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o przedłożony przez strony materiał dowodowy w postaci dokumentów. Zgromadzone w sprawie dokumenty zostały uznane za wiarygodne. Zarówno powódka jak i pozwana w trakcie postępowania nie kwestionowały ich autentyczności i nie wnosili zastrzeżeń co do przedłożonych dokumentów, a również Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności.

W przedmiotowej sprawie stan faktyczny był w zasadzie bezsporny. Zarówno powódka jak i pozwana wskazały, iż pierwotna umowa kredytu nr (...) była zaciągnięta przez byłego męża pozwanej W. B. (1). Odnosnie umowy przystąpienia do długu

z dnia 14 września 2012 roku pozwana E. A. przyznała, iż podpisała okazany jej dokument i to jej podpis widnieje na umowie, jednak nie wiedziała, iż jest to umowa przystąpienia do długu. Pozwana, mimo podpisania umowy, nie była świadoma ciężącego na niej zobowiązania. Uważała, iż został przez nią podpisany wyłącznie harmonogram spłat, a obowiązek spłaty kredytu/pożyczki wynikającej z umowy nr (...) w dalszym ciągu ciąży na W. B. (2). Pozostawała więc w błędzie co do treści zawartej umowy.

Zgodnie z art. 84 k.c. W razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy,

gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona

o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. Sposób uchylenia się od skutków oświadczenia woli złożonego innej osobie reguluje art. 88 k.c., który stanowi, że uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu lub groźby, następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie. Uprawnienie do uchylenia się wygasa w razie błędu - z upływem roku od jego wykrycia.

Oświadczenie woli złożone innej osobie pod wpływem błędu jest dotknięte względną sankcją nieważności, która w przypadku błędu objawia się przez uchylenie się od skutków oświadczenia woli, a więc akt podejmowany przez stronę czynności. Inaczej mówiąc

do uznania czynności prawnej za nieważną konieczne jest złożenie stosownego oświadczenia na piśmie drugiej stronie stosunku prawnego. Konsekwencją uchylenia się od skutków oświadczenia woli jest bezwzględna nieważność czynności prawnej. Natomiast w razie upływu terminu do uchylenia się od skutków oświadczenia woli określonego w art. 88 k.c. czynność prawna względnie nieważna podlega konwalidacji i staje się czynnością ważną.

W niniejszej sprawie pozwana E. A. na rozprawie w dniu 26 października 2016 roku wskazała, iż o fakcie podpisania umowy przystąpienia do długu dowiedziała się dopiero z korespondencji z Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie kiedy to otrzymała pozew wraz z nakazem zapłaty wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym tj. 22 października 2015 roku. Ponadto oświadczyła, iż nie składała żadnego oświadczenia wobec Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą

w G. o uchyleniu się od skutków złożenia oświadczenia woli pod wpływem błędu. Jak sama wskazuje pozwana, zlekceważyła sprawę bowiem była zajęta opieką nad dzieckiem.

Z uwagi na fakt, iż pozwana nie uchyliła się od skutków złożenia oświadczenia woli pod wpływem błędu, a termin do złożenia takiego oświadczenia upłynął w dniu 22 października 2016 roku, zawarta przez pozwaną E. A. umowa przystąpienia do długu jest czynnością ważną i prawnie wiążącą.

Przechodząc do merytorycznej oceny zasadności powództwa, należało stwierdzić, że powództwo było zasadne zarówno co do zasady jak i co do wysokości. Spółdzielcza (...) z siedzibą w G. domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanej E. A. kwoty 17.618,35 zł wraz z odsetkami umownymi

w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego od dnia 9 września 2015 roku do dnia zapłaty. Należność ta wynika z umowy pożyczki/kredytu nr (...) zawartej w dniu 22 września 2011 roku przez W. B. (1). E. A. stała się dłużniczką wyżej wskazanego zobowiązania poprzez zawarcie w dniu 14 września 2012 roku umowy przejęcia długu. Klasyczne przejęcie długu (art. 519 i nast. k.c.) stanowi umowę, na podstawie której osoba trzecia, nie będąca stroną stosunku obligacyjnego wstępuje w miejsce dotychczasowego dłużnika, który

w związku z tym zostaje zwolniony z długu. Od chwili przejęcia długu osoba trzecia staje się zobowiązanym z tytułu umowy do której przystąpiła. Sąd nie miał wątpliwości, że odpowiedzialność pozwanej wynika z kumulatywnego przystąpienia do długu. Powód w ocenie Sądu wykazał, że pozwana złożyła stosowne oświadczenie szczegółowo opisane w stanie faktycznym ustalonym przez Sąd, podpisała je czytelnym podpisem, w wypadku kwestionowania przez pozwaną ww. okoliczności tak co do zasady jak i co do wysokości winna in concreto te okoliczności wykazać (art. 6 kc, art. 232 kpc), lecz nie sprostала temu obowiązkowi.

Należy wskazać, że klasyczne przejęcie długu (art. 519 i nast. kc) stanowi umowę, na podstawie której osoba trzecia, nie będąca stroną stosunku obligacyjnego wstępuje w miejsce dotychczasowego dłużnika, który w związku z tym zostaje zwolniony z długu. Oświadczenie pozwanej należy jednak ocenić jako kumulatywne przystąpienie do długu, które jest dopuszczalne na podstawie swobody stron postępowania w kształtowaniu stosunku obligacyjnego zgodnie z zasadą swobody umów wyrażoną w art. 353¹ kc. W tym przypadku nowego dłużnika należy traktować jako współdłużnika solidarnego, zaś konsekwencją prawną takiej umowy jest tzw. kumulatywne przystąpienie do długu, a nie jego przejęcie, gdyż zwolnienie dotychczasowego dłużnika powinno być w umowie przejęcia określone w sposób wyraźny, a nie tylko per facta concludentia (vide Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28.06.2000 r., IV CKN 72/00, lex nr 52648). Skoro w odniesieniu do przejęcia długu nie występują ograniczenia w wypadku świadczeń pieniężnych (z wyjątkiem świadczeń publicznoprawnych i obowiązków podatkowych), to i w przypadku kumulatywnego przystąpienia do długu trudno doszukiwać się ich. W niniejszej sprawie to na pozwanej E. A. ciążył obowiązek zapłaty kwoty 17.618,35 zł, bowiem zawarła ona wiążącą umowę kumulatywnego przystąpienia do długu, a po ujawnieniu się błędu nie uchyliła się od skutków złożenia oświadczenia woli pod wpływem błędu. Pozwana w trakcie postępowania przyznała, iż

nie dokonywała żadnych wpłat na poczet zadłużenia, bowiem nie była świadoma, że było to jej obowiązkiem i nie kwestionowała dochodzonego roszczenia co do wysokości.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd zasądził od pozwanej E. A. na rzecz powódki Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. w G. kwotę 17.618,35 zł z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP

w stosunku rocznym od dnia 9 września 2015 r. do dnia zapłaty.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. i odstąpiono od obciążenia pozwanej kosztami. W przywołanym przepisie zostały bowiem określone przesłanki, których zaistnienie warunkuje możliwość obciążenia strony przegrywającej jedynie częścią kosztów albo nieobciążania jej w ogóle tymi kosztami. Obejmują one wystąpienie w sprawie wypadków szczególnie uzasadnionych, które powodują, że zasądzenie kosztów na rzecz wygrywającego przeciwnika w całości, a nawet w części, byłoby sprzeczne z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2013r., V CZ 132/12). Regulacja ta znajduje więc zastosowanie w sytuacjach wyjątkowych, gdy z uwagi na okoliczności konkretnej sprawy, zastosowanie reguł ogólnych k.p.c. dotyczących zwrotu kosztu procesu byłoby nieuzasadnione. Rozstrzygnięcie na podstawie art. 102 k.p.c. ma charakter dyskrecjonalny, kontrola instancyjna w tym zakresie jest ograniczona do sytuacji, gdy zastosowanie wzmiankowanego przepisu nie zostało w ogóle uzasadnione bądź nastąpiło

z rażącym naruszeniem reguł przewidzianych w tym przepisie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2013r., III CZ 75/12, LEX nr 1353220; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2013r., IV CZ 61/13, LEX nr 1389013). W orzecznictwie podnosi się jednak, iż nieuzasadnione jest zastosowanie art. 102 k.p.c., jeżeli sytuacja spowodowana jest przede wszystkim zawinionym zachowaniem samej strony.

W niniejszej sprawie pozwana wyjaśniła, że pozostawała w błędzie co do osoby na której ciąży zobowiązanie i nie była świadoma swojego obowiązku względem powoda. Zadłużenie nie powstało z powodu jej złej woli, lecz z powodu nieświadomości ciążącego na niej obowiązku spłaty zobowiązania. Ponadto E. A. znajduje się w trudnej sytuacji życiowej. Jest osoba bezrobotną, otrzymuje jedynie rentę socjalną w kwocie 655 zł oraz alimenty w kwocie 800 zł. Łączny dochód rodziny wynosi 1.455 zł. Jest stałe miesięczne zobowiązania wynoszą około 2.190 zł z czego kwotę 1.400 zł stanowi koszt środków czystości, rehabilitacji, leków i wizyt lekarskich jej niepełnosprawnej 24 letniej córki, która wymaga całonocnej opieki. Z uwagi na fakt, że jej wydatki znacznie przewyższają uzyskiwany przez nią dochód, pozwanej pomaga matka, która ma obecnie 83 lata. Bez jej pomocy pozwana nie byłaby w stanie samodzielnie się utrzymać. Mając na uwadze wykazaną powyżej trudną sytuacją życiową i materialną pozwanej Sąd uznał, że istnieją podstawy ku temu, by nie obciążać pozwanej kosztami procesu w oparciu o art. 102 k.p.c. Na przeszkodzie nie stoi również wzgląd na stronę powodową, gdyż w przekonaniu Sądu orzekającego, nie zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu w wysokości 2.648 zł nie wpłynie ujemnie na sytuację finansową powoda. Może natomiast pogorszyć i tak już trudną sytuację materialną pozwanej i tym samym odwlec w czasie spłatę zasądzonej kwoty, co nie byłoby dla powoda korzystne.